

Jan Kříž

SCARLINO

toskánské fejetony

Machart

text © Jan Kříž 2009

ilustrace na obálce © Simonetta Scarselli 2009

ISBN 978-80-904318-0-5

Jan Kříž

SCARLINO

toskánské fejetony

Musset

1/

Scarlino

Když jsem najímal byt na dovolenou v Toskánsku, slyšel jsem to jméno poprvé. Řekli mi, že je to přímo naproti ostrovu Elba. V domě prý bydlí nějaký starší pán, jmenuje se Pietro, všichni ho znají, je prezidentem sportovního klubu. Budu-li potřebovat, mohu se na něj kdykoliv obrátit, je ochotný a rád pomůže.

Do Scarlina jsem přijel poprvé 12. května, bylo už pěkně teplo, přes 20 °C, sluníčko hrálo a měl jsem hned pocit, že se mi tu bude líbit. Scarlino je malá, velmi malebná, starobylá toskánská

vesnička. Leží na bočním hřbetu Monte Almy, vtěstnaná mezi zříceninou hradu na hořejším konci a starý klášter na konci dolním. Obě stavby pocházejí z desátého století. Vesnice je dlouhá asi kilometr, ale široká sotva 100 metrů. Domečky se na sebe lepí tak těsně, až vzbuzují dojem, jako by se ty spodní držely pevně těch nad nimi ze strachu, aby nesklouzly a nespadly dolů do údolí. Je odtud nádherný výhled na jednu stranu na Follonický záliv s ostrovem Elbou a siluetou Korsiky na obzoru, na druhé straně pak do překrásné toskánské krajiny, plné olivových hájů se zalesněnými kopečky v pozadí. Touto dvojicí krajinných panoramat se však nelze kochat současně. Od mořské vyhlídky u baru „Tentation“ se musíš „ponořit“ do vsi, přejít Piazzu Garibaldi, protáhnout se uzoučkými uličkami, a najednou se octneš „na balkoně“ s výhledem do vnitrozemí. Všechny uličky jsou úzké a příkré, více schody než uličky. Zmiňovaná Piazza Garibaldi je středem vsi a pyšní se pomníkem generála. Je to místo schůzek a říká se tam „pod Pepíkem“.

Přijel jsem asi v jedenáct, odhodil tašku na postel a vyšel co nejrychleji zase ven. Pod Pepíkem ke mně přistoupil nějaký pán. „Vy jste asi ten nový host v bytě Anny Monsorno?“ „Ano, a vy jste Piet-

ro?“ „Ano, co děláte teď?“ „Nic určitého, snad bych si dal nějaký aperitivek a pak si někde něco snědl.“ Aperitiv jsme si dali v Tentation, kdežto na jídlo mne vzal k „Balbovi“. Ristorante Balbo je na konci vísky, s terasou a hlavně vynikající kuchyní. V průvodci Michelinu byl uveden již přes čtyřicet let jako nejlepší restaurace v Maremmě, jak se tato oblast nazývá.

Pietro chodíval pomáhat, to jest plnit lahve s vínem, zametat před vchodem a tak podobně, za to patřil k personálu a mohl s nimi jíst. Výborně a levně. Představil mne Balbovi a jeho rodině, ukázal mi, odkud kam se zametá a odešel plnit víno. Zametl jsem, podíval se za Pietrem do sklepa, naučit se plnit víno. Balbo mne pozval na oběd, povídali jsme si a od té doby jsem pracoval a jedl s nimi. Abych byl přesný, pozvali mne nejen na oběd, přijali mne vlastně do rodiny.

V restauraci bylo práce až nad hlavu: uklízet zahradu, zametat listí, ořezávat stromy, stříhat živý plot, občas umýt zahradní nábytek nebo auta. Pomáhal jsem, co se dalo. Také jsem jezdil s Balbem do Castelliny v Chianti, odkud vozil víno. Olej jsme měli ze Sabinských vrchů poblíž Říma. I tam jsem poznal výborné a schopné lidi. Vysvětlili mi,

jak se lisuje olej a co je přitom důležité. Balbo tvrdil, že to je nejlepší olej v Itálii; byl ochoten zaplatit za dobrý olej cokoliv. „Není-li olej vynikající, jak může být vynikající restaurace?“ prohlašoval.

Balbova rodina mi říkala Giovanni, někteří Scarlinesi nechtěli být neuctiví a oslovovali mne proto „ingeniere“. Říkal jsem jim: „Klidně mi tykejte. Nepřijel jsem do Scarlina jako inženýr, přijel jsem jako Giovanni. A kromě toho jsem viděl pracovat vaše inženýry, takže pro mne je to teď urážka“. A tak si zvykli na Giovanniho.

Balbův bratr Enio měl prádelnu, což znamenalo, že měl vlastní prádlo, které pronajímal hotelům a restauracím v okolí, špinavé zase sbíral, pral a vyměňoval za čisté. Jezdil daleko, měl zákazníky nejen v okolí Scarlina, ale až u Sieny a za St. Gimmignanem. Aby byly jízdy příjemnější, bral s sebou přátele. Jednou vzal také mne, rozuměli jsme si okamžitě, nejen v práci a v jídle, ale také jinak. Enio znal stovky vtipů, samozřejmě toskánských, které mi vykládal. Ze začátku jsem jim nerozuměl, tak mi je Enio vysvětloval. Smáli jsme se dvakrát. Pak jsem mu vykládal já ty české, švýcarské a německé, těm zase nerozuměl Enio, tak jsem mu je vy-

světloval já, Enio opravoval mou italštinu a my (přítom) jsme se mohli oba potřhat smíchy. Pak mi vyprávěl Enio, jak ve svých třech letech poprvé řídil otcovo nákladní auto. Ujel asi tři metry, dál to nešlo, byla tam zeď. A pak, jak ve čtrnácti vozil horníky do Gavorana na noční směnu, s ústním povolením svého otce, který se domníval, že to povoluje staršímu Balbovi.

A tak nám s Eniem ubíhaly báječné dny, nikdy jsem se neměl tak výborně. I když jsme se vraceli někdy až po půlnoci a unavení k smrti.

Enio měl krásné prádlo, hodilo se pro dobré restaurace. Jedli jsme jednou tu, jednou tam. Enio se staral o všechny dobře, velká většina jeho zákazníků se stala i mými přáteli. Zjistil jsem, že mají problémy s překladem jídelních lístků, hlavně do němčiny a do angličtiny. Začal jsem jim je překládat, ne přesně doslova, spíš tak, aby dostal čtenář chuť popsané jídlo vyzkoušet. Když pak pár Němců potvrdilo, že ten překlad je dobrý, stal jsem se žádaným překladatelem. Samozřejmě, abych vyzkoušel, jsou-li jídla správně přeložena, musel jsem je také všechna sníst. Tím jsem poznal toskánskou kuchyni. Věřte mi, podle mne je to ta nejlepší na

světě. A co je na ní nejlepší? Že je každý talíř plný!

Enio vedl své účty od ruky, používal jen starou kalkulačku. Abych se mu zavděčil, koupili jsme od jednoho kamaráda použitý počítač a já jsem mu do něj sestavil takový malý program na účetnictví. Tím jsem si ovšem přidělal práci, protože od té doby jsem musel začátkem každého měsíce sám dělat vyúčtování, Enio totiž odmítal, naučit se obsluhovat počítač. Do školy prý nepůjde, už toho ví stejně až moc!

A když někdo potřeboval prádlo narychlo mimo turnus, dovezl jsem mu ho já. Zákazníci to ocenili, nejen obědem nebo večeří. Díky tomu jsem se naučil jezdit po toskánských silnicích. To totiž není vůbec snadné. Všude jinde v Evropě jsou zatáčky řešeny stejně: nejdřív velký radius, pak malý a pak zase velký. V Toskánsku jsou dva důvody, proč tomu tak není: jeden je ten, že silnice nejsou konstruovány, ale byly prostě postaveny tam, kde dříve jezdívali oslové. Ti si totiž vyhledávali vždy nejmenší stoupání a zatáčeli podle utváření terénu, tak, jak se jim to hodilo. No a ten druhý důvod: ti, co dnes udržují a opravují toskánské silnice, jsou také oslové!

Ve Scarlinu, to jest vlastně v Maremmě, se mi opravdu líbilo. Byt jsem měl původně najatý na tři neděle dovolené. Prodloužil jsem si to o týden, pak jsem měl najatý jiný byt na dalších čtrnáct dní, pak jsem si najal jeden na půl roku - a nakonec jsem si jeden koupil, v Masse Maritimě. Ta se nachází jen 12 km od Scarlina, ale je to úplně jiný svět. Scarlinesi říkají: „Massa, Massa, più si sta, più pelle si lassa!“ což znamená asi tak „koukej se vrátit do Scarlina co nejrychleji!“ Nemají massetány rádi. Ale někoho musí mít neradi, jinak by nebyli lidmi. Aby mohli mít rádi mne, říkali mi Scarlinese z Massy. Přijel jsem na tři neděle dovolené a zůstal jsem osm let. A byl bych jistě zůstal ještě déle, kdyby mne nezačaly obtěžovat zdravotní problémy, zvané stáří.

2/

Jak je ve Scarlinu krásně!

Obyvatelé Scarlina, zvaní Scarline-
si, jsou na svou vesničku velice
hrdí. A nedali by jí ani za nic ublížit.
Při tom užívají všech triků a nápadů.
No posuďte sami:

Jednou se zastavil ve Scarlinu bohatý
turista z Milána. Jak se poznalo, že je
bohatý? O to se staral on, aby se to po-
znalo. Při pohledu od baru Tentation
směrem k Elbě blahoskloně uznal, že
„to není tak špatné.“

Francesco, který mu ukazoval vísku,
začal básnit: „U nás je tak krásně. Po-
dívejte se ten výhled, to panorama, no,
to v Miláně nemáte! Moře, ostrovy, po-

břeží, krajina, lesy, olivové háje! A ty olivy! Ten olej z nich, to je učiněná pohádka! A ty vinice, koukejte támhle, to je krása, co?! A to víno! To není víno, to je elixír! A ten klid! Slyšíte nějaké automobily nebo tramvaje? Kdepak, slyšíte jenom ptáčky. Příroda a vítr! No, a ten vzduch. Člověče, cítíte ten vzduch? To je čistota, to je vůně! Pane, tady je stoprocentní ozon! Tady je krásně, co? U nás je tak krásně, tak krásně, že... že... že tady se neumírá. To jste nevěděli, co? U nás nikdo nemírá!“

Miláňan už se také začínal divit. Jenže život je zlý a zkaží, co může. A tak v okamžiku, kdy měl Francesco toho milánského nadutce už tak daleko, objevil se pohřební průvod.

Milánec zařval: „Tak tady nikdo neumírá? A co je tohle? Vždyť to je pohřeb! Člověče, vy mi tady vykládáte nesmysly!“

Francesco byl trochu překvapen, ale protože sám nevěřil všemu, co povídal, nenechal se vyvést z míry a duchapřítomně vysvětloval: „No právě, nikdo neumírá! Tohle byl náš hrobař, ten právě proto umřel hladem!“